

NASSOUWE EN DE ZEEUWEN

door Cees Faas

Historie

In 1688 zeilde stadhouder Willem III naar Engeland, waar hij in 1689 tot koning gekroond werd. In dit jaar 1988 zal dit feit zowel in Engeland als Nederland herdacht worden.

Willem III ving zijn zegetocht in 'Nederland' aan in 1668. In dat jaar reisde hij naar Zeeland en werd na een triomftocht door de Staten van Zeeland benoemd tot eerste edele van Zeeland. *'Deze Eerste Edele of Premier Noble bezit de eerste plaats in de Zeeuwse Staatsvergadering en komt zo eenige wilen, van 't Marquisaat van Vlissingen en Veere, gelijk Konink Filip die Heerlijkheden gekocht hebbende. Zo hebben de Prinsen van Oranje als eerste Edelen altijd plaats en stem in Zeelands Raad gehad, of Gemagtigden gezonden.'* (1)

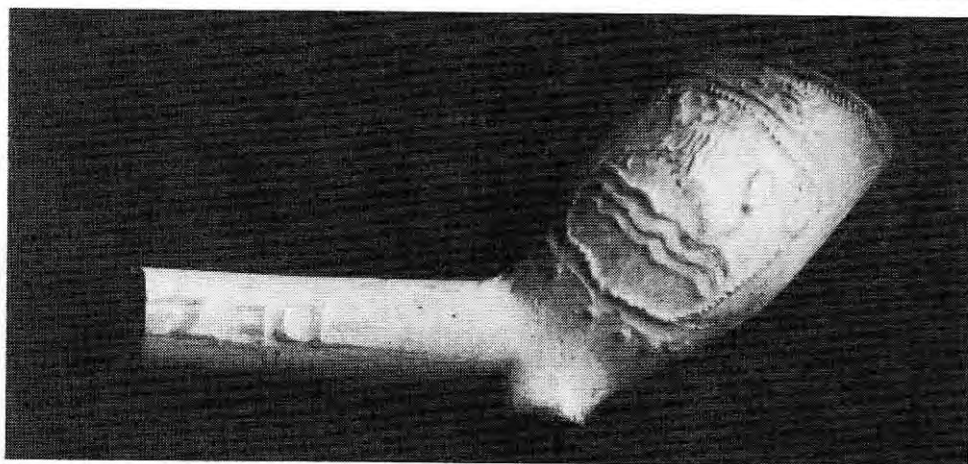
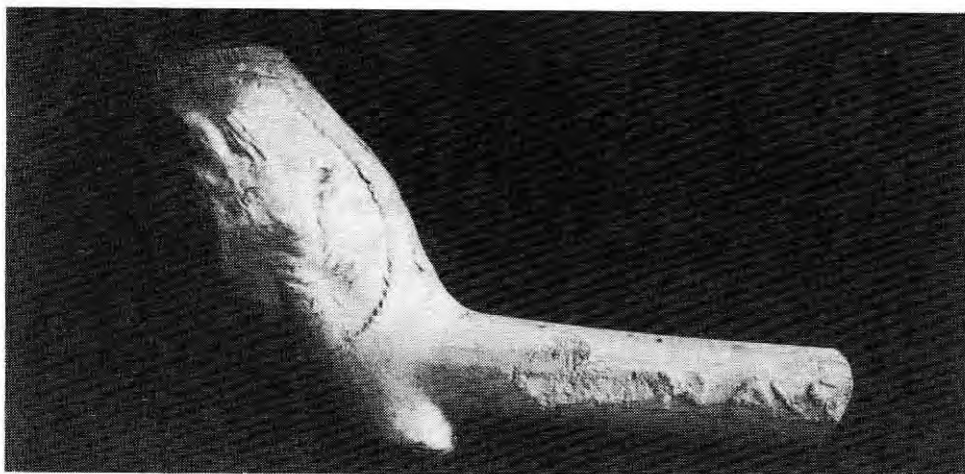
Van deze reis en benoeming getuigt een pijp, die in 1668 gemaakt zal zijn. Dit lijkt waarschijnlijker dan 1672, toen Willem III na zijn benoeming tot stadhouder van Holland, hierop in Zeeland nog enige dagen moest wachten. *'Er waren n.l. in Zeeland velen, ook onder de Oranje-aanhangers, die in 1672 voelden voor de Engelse vredesvoorstellen, maar daarin wilde de prins niet meegaan.'* (2)

Beschrijving van de pijp

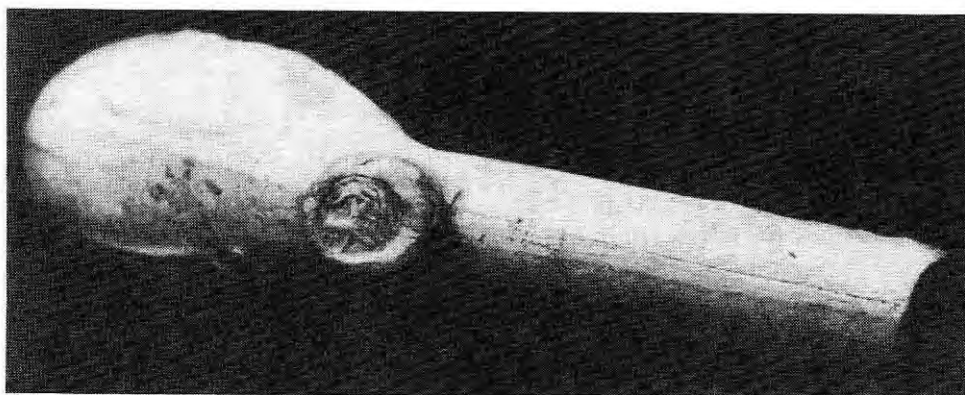
Op de steel (dikte 11 mm; diameter van het rookkanaal 2,6 mm) staat aan de linkerzijde NAS (SOUWE) en aan de rechterzijde DEZ (EEUWEN) (3) (Afb. 1) De hoogte van de pijpekop bedraagt 44 mm. De linkerzijde toont Willem III in een ovaal als geharnast ridder. Hij draagt de commandostaf in zijn rechterhand en zijn linkerhand rust op de heup, met de palm naar buiten: een karakteristieke 17e-eeuwse pose (zie ook afb. 888 en 888a in *Kleipijpen*, geschreven door W.Krommenhoek en A.Vrij).(4)

De lange sluike haren zijn kenmerkend voor Willem III. In eenzelfde pose wordt hij o.a. ook afgebeeld op een ongedateerd schilderij van Caspar Netscher (1639-1684) met op de achtergrond een cavalerie-scène; alleen heeft hij zijn helm terzijde gelegd. (Afb. 2) Dit schilderij hangt in het Rijksmuseum te Amsterdam.

De rechterzijde van de pijpekop laat het wapen van Zeeland zien binnen een dubbele omlijsting. Het hielmerk van deze pijp is uiteraard het wapen van Zeeland. (Afb. 3) (5)

afb. 1

afb. 3

afb. 2

Bronnen

1. M.Gargon. Walcherse Arkadia. Blz. 302,303, 1715
2. D.J.Roerda. Nassou en Oranje. Blz. 165, 1979
3. F.H.W.Friederich. Pijpelogie. Blz. 65, waar de steel geda-teerd wordt op 1660.
4. W.Krommenhoek en A.Vrij. Kleipijpen. Afb. 888 en 888a, z.j.
5. D.H.Duco. Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940. Afb.119
1982